

ATLA İLGİLİ SOYADI

Emekli Korgeneral Buldeyev'in dişi ağrımaya başlamıştı. Ađ-zını votka ve kanyakla alkaladı, ağrıyan diře afyon, terebentin, gazyağı bastırđı, ağzında sigara dumanı tuttu, yanağına tentürdiyot sürdü, kulağına alkollü pamuk koydu. Ama bütün bu tedbirler hiç fayda etmediği gibi, midesini bulandırmaktan başka bir řeye yaramadı. Doktor geldi, dişi karıştırdı, kinin yazdı ama bu da para etmedi. Doktorun dişi ektirme teklifine general razı olmadı. Bütün evdekiler, karısı, çocukları, hizmetçileri, hatta aşçı ırağı Fetka bile, kendine göre bir are teklif ediyordu. Bu arada Buldeyev'in kähyası İvan Yevseyiç geldi, generale dişini okutmasını söyledi:

“Sayın generalim, on yıl önce ilçemizde Yakov Vasiliç adlı bir tekel memuru çalışıyordu. Diş ağrılarını öyle bir okuyup üflüyordu ki, müthiş! Bazen pencereye doğru döner, bir şeyler mırıldanırdı, biraz tükürürdü; sanki bıçakla kesilmiş gibi ağrı diniverirdi! Adamın işte böyle keskin bir nefesi vardı.”

“Nerede o şimdi?”

“Tekel idaresinden çıkarıldıktan sonra Saratov'a gitti, kaynasının evinde oturuyor. Bugün de yalnız dişten ekmek parasını çıkartıyor. Birinin dişi ağrırsa gider, o da gereken yardımı eder. Saratov'da oturanlara evinde bakar. Başka şehirlerde yaşayanları da telgrafla tedavi ediyor. Sayın generalim, ona bir tel çekelim. Yani 'Allahın kulu Aleksey'in dişi ağrıyor. Tedavi etmenizi rica ediyor,' diye... Tedavi ücretini de posta ile gönderirsiniz.”

“Boş laf, dolandırıcılık bu!”

“Ama siz gene deneyin. Votkaya pek düşkündür. Kendi karısıyla değil de bir Alman kadınla yaşıyor, küfurbazın biri ama keramet sahibi bir efendi doğrusu!”

Generalin karısı yalvararak:

“Telgraf çek ne olur! Alyoşa, telgraf çek!” dedi. “Sen böyle okumalara inanmazsın ama ben kendi üzerimde denedim. İnanmasan da gene çek. Bundan bir zarar gelmez ki!..”

Buldeyev:

“Eh, peki,” dedi, “öyle bir ağrıyor ki insan tekel memuruna değil, şeytana bile telgraf çeker. Of, aman, bittim! E, nerede oturuyor bu tekel memuru? Nasıl yazalım ona?”

General masaya oturdu, eline kalemi aldı.

Kâhya:

“Onu Saratov’da her köpek tanır,” dedi. “Lütfen, sayın generalim, yazın, Saratov şehri... Sayın Bay Yakov Vasiliç... Vasiliç...”

“E, sonra?”

“Vasiliç... Yakov Vasiliç... ya soyadı?.. Bak işte soyadını unuttum. Vasiliç... Tüüü, Allah cezasını versin! Neydi soyadı? Demin buraya gelirken aklımda idi... Durun...”

İvan Yevseyiç gözlerini tavana dikti, dudaklarını kıpırdatmaya başladı. Buldeyev’le karısı sabırsızlıkla bekliyordu.

“Hadi, ne duruyorsun, çabuk düşün!”

“Şimdi, şimdi... Vasiliç... Yakov Vasiliç... Unuttum! Hem öyle de basit bir soyadı ki, atla ilgili gibi... Kısarakov mu? Hayır Kısarakov değil. Durun... Aygırov, Aygırov mu acaba? Hayır, o da değil! Hatırlıyorum, bir at ismiydi ama aklımdan çıkıverdi...”

“Tayciç olmasın?”

“Hayır, değil. Durun... Kısarakovski, Kısarkin, Enikov.”

“Bu at ismi değil, köpek ismi... Tayciyev mi?”

“İdişkin olmasın?”

“Hayır, İdişkin de değil.”

“Beygirov, Beygirin... İdişkeviç mi?”

“Hiçbiri değil!”

“Peki, ona nasıl yazacağım? İyice bir düşün öyleyse...”

“Şimdi, şimdi. Beygirkin... Taykin... Dorunun...”

Generalin karısı:

“Durunov olmasın?” diye sordu.

“Hayır, efendim. Dizginov... Hayır, o da değil! Unuttum!”

General kızarak:

“Hay, Allah cezanı versin, mademki unuttun, ne diye tavsiyede bulunuyorsun? Hadi, defol git!” dedi.

İvan Yevseyiç usulca çıktı, general de yanağını tutarak odaları dolaşmaya başladı. “Ah anacığım!” diye inliyordu. “Of babacığım! Gözüm dünyayı görmüyor!”

Kâhya bahçeye çıktı. Gözlerini gökyüzüne dikti. Tekel memurunun adını hatırlamaya çalışıyordu:

“Kısraklıyev... Kısraklov... Kısrakenko... Hayır, değil. Beygirlovski, Kısrakovski, İdişovski, Kısrakyanskiy...”

Biraz sonra efendisinin yanına çağırdılar.

General:

“Aklına geldi mi?” diye sordu.

“Hayır generalim, hatırlayamadım.”

“Atçıoğliyev olmasın? Yahut Beygirovskiy, ha? Değil mi?”

Evde herkes durmadan soyadı uydurmaya başladı. Atların yaşları, cinsleri, soyları ele alındı. Hatta yeleleri, nalları, koşumları bile unutulmadı... Evde, bahçede, uşak odasında, mutfakta, herkes bir aşağı bir yukarı dolaşüyor; alınlarını kaşıyarak soyadı arıyordu.

Kâhyayı ikide bir eve çağırıp soruyorlardı:

“Hergeleyiç, Nallıkin, Yeleliyev, olmasın?”

İvan Yevseyiç:

“Hiçbiri değil,” diyerek gözlerini yukarı kaldırıyor, yüksek sesle düşünmeye devam ediyordu:

“Atkin, Atskiy, Atov, Beygirçenko...”

Çocuk odasından:

“Baba, baba!” diye sesler geliyordu: “Troykin, Dizginov, Üzengiliyev!”

Bütün konak ayaklanmıştı. Sabırsızlanan, acı çeken general, bu soyadını hatırlayacak olana beş ruble vermeyi vadetti. İvan Yevseyiç’in arkasından sürü ile dolaşmaya başladılar. Ona:

“Rahvanin, Kırov, Eşkinin,” diyorlardı.

Akşam oldu, soyadı hâlâ bulunamamıştı. Telgrafı çekmeden yatmaya gittiler.

General bütün gece uyuyamadı. İnleye inleye bir o köşeye, bir bu köşeye gidip geliyordu. Sabahın üçüne doğru evinden çıktı. Kâhyanın penceresine vurdu. Ağlamaklı bir sesle:

“Safkanov değil mi?” diye sordu.

İvan Yevseyiç:

“Hayır generalim, Safkanov da değil,” diye cevap verdi, ardından suçluymuş gibi içini çekti.

“Belki bu soyadı, bir at adı değil de başka bir isimdir!”

“Temin ederim generalim, at ismiydi... Bunu çok iyi hatırlıyorum.”

“Ama sen de ne unutkan adammışsın be birader... Şimdi bu soyadı benim için dünyada her şeyden daha önemli. Öldüm, bittim!”

Ertesi gün general gene doktora adam gönderdi.

“Varsın dişimi çeksin!” diye kararını verdi. “Daha fazla dayanamayacağım...”

Doktor geldi, ağrıyan dişi çekti. Ağrı o anda dindi. General de rahat bir nefes aldı. Doktor, işini bitirip vizitesini aldıktan sonra arabasına bindi, evinin yolunu tuttu. Cümle kapısının dışında, tarlada İvan Yevseyiç’e rastladı. Kâhya yolun kenarında durmuş, ayaklarına dikkatle bakarak bir şeyler düşünüyordu. Alnındaki buruşuklardan, gözlerinin anlamından karışık, üzücü düşüncelere daldığı belliydi.

“Demirkırov, Eğerlidiyanski, Kadanov, Kulaviç, Midilliyev,” diye mırıldanıyordu. Doktor ona dönerek:

“İvan Yevseyiç,” dedi, “dostum, sizden dört beş kile kadar yulaf alamaz mıyım? Köylüler satıyor ama yulafı pek kötü...”

İvan Yevseyiç doktora alık alık baktı. Yüzünde vahşice bir gülümseme belirdi, hiç karşılık vermeden ellerini iki yana açarak eve doğru öyle bir koşuş koştu ki sanki arkasından kuduz bir köpek kovalıyordu.

Generalin çalışma odasına daldı, avazı çıktığı kadar bağıarak:
“Buldum, buldum, generalim,” dedi. “Allah razı olsun doktordan! Yulafov! Tekel memurunun adı Yulafov! Yulafov, generalim! Telgrafı Yulafov’a gönderin.”

General, küçümseyen bir tavırla iki elini açık bir vaziyette İvan Yevseyiç’in yüzüne doğru birkaç defa uzatarak:

“Nah sana!” dedi. “Şimdi artık senin attan gelme soyadına ihtiyacım yok! Nah sana!”

1885